

ΕΤΟΣ 80
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 32
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1991

ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΑΛΑΡΗ 52
454 44 Ιωάννινα

ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟ ΔΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΔΟΛΙΩΤΩΝ

Τα «Δολιώτικα», η πιο γνήσια φωνή του χωριού μας, έχουν ήδη συμπληρώσει μια φωτεινή τροχιά αρκετών ετών που έγινε ορατή από όλους τους Δολιώτες όπου κι αν βρίσκονται, ακόμα και σε κείνους που ξεμάκρυναν λιγάκι από το Δολό αλλά πάντα φαντάζει σαν γλυκειά οπτασία. Και αυτός ακριβώς ήταν ο στόχος μας. Πρώτα έπρεπε να αφυπνίσουμε όλους τους χωριανούς μας και στη συνέχεια να συμπαραταχθούν μαζί μας και να μπουκώσουν σε ένα ανιδιοτελή αγώνα για να περισώσουμε ό,τι μπορούμε από τη βαρεία κληρονομιά μας ενώ ταυτόχρονα να βάλουμε τη σφραγίδα του σύγχρονου μέσα στην αδήριτη πραγματικότητα του σήμερα.

Το κατά πόσο πλησιάσαμε το σκοπό μας το κρίνουν οι άλλοι. Όμως δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από μια κοινή διαπίστωση: Τα πρώτα αλλά και τα κατοπινά μας βήματα τα στηρίζατε εσείς οι Δολιώτες και υψώσατε τον παλμό της δικής σας φωνής στις δικές μας καρδιές. Όμως αυτό δεν ήταν αρκετό. Βρεθήκατε πλάι μας σε κάθε κάλεσμά μας. Μας συνδράματε ηθικά και υλικά για να υλοποιήσουμε κάποια σχέδια που όλοι επικροτήσαμε. Αποδέκτης όλου αυτού του έργου ήταν το ένα και αναντικατάστατο Δολό!

Όμως εμείς δεν είμασταν οι πρώτοι ούτε ασφαλώς οι τελευταίοι. Πολλοί πριν από μας ήταν οι πρωτομάστοροι της ιδέας ενός μεγάλου Δολού. Και πάσχισαν γι' αυτό και θυσιάσαν γι' αυτό το πιο πολύτιμο κομμάτι του δημιουργικού τους εγώ. Η σχέση Δολού και Δολιωτών ήταν ανέκαθεν μια μονοσήμαντη σχέση ανιδιοτέλειας, αγνότητας και καθαρότητας. Δεν περιείχε το σπέρμα της ανταπόδοσης της αναγνώρισης και του ηρωισμού. Ούτε ήταν πράξη ικανοποίησης των αρνητικών καταλοίπων της ανθρώπινης ματαιοδοξίας. Σεμνά και ταπεινά βρίσκονταν πάντα στην πρώτη γραμμή της κοινωνικής δράσης για να δώσουν ό,τι καλύτερο μπορούσαν.

Το Δολό ήταν για τους ξενιτεμένους το σημείο αναφοράς των πράξεών τους, η γλυκειά απόδραση από τη σκληρή καθημερινότητα της ζωής. Σ' αυτό επένδυαν τα όνειρά τους, εκεί ήθελαν ν' αφήσουν την τελευταία τους πνοή κι έτσι γλύκαινε το βάρος των γηρατειών τους. Αυτός ήταν ο κοινός έρωτας όλων των Δολιωτών, ο συνδετικός κρίκος που τους ένωσε ψυχικά και παραχώρεσε την κοιμισμένη τους ενεργητικότητα σε κοινούς στόχους και οραματισμούς.

Για να μπορούν να δρουν αποτελεσματι-

κότερα και συλλογικότερα δημιούργησαν την πρώτη αδελφότητα στην Κωνσταντινούπολη. Ήταν η εποχή που η καρδιά του Δολού κτυπούσε στην Πόλη. Όλος ο ανδρός του ανδρικού πληθυσμού του χωριού μαζεμένος εκεί συνέβαλε αποφασιστικά στην οικονομική και πολιτιστική αναβάθμιση του χωριού. Το χρήμα που έρρευσε άφθονο προς το χωριό συνέθεσε τον απαράμιλλο αρχιτεκτονικό ρυθμό που σήμερα αποθαυμάζουμε.

Στη συνέχεια η έδρα της Αδελφότητας μεταφέρθηκε στην Αθήνα. Και στη νέα έδρα παρουσίασε μία αξιοζήλευτη δραστηριότητα που δεν είναι του παρόντος να απαριθμήσουμε. Θα σταθούμε μόνο σε ορισμένα σημεία - σταθμούς της νεότερης ιστορίας της. Από την αντίπερα όχθη του Ατλαντικού η Αδελφότητα Αμερικής ανταγωνίζεται σε δράση και προσφορά. Και ποιος δεν θυμάται τη γενναία συμμετοχή των Δολιωτών εξ Αμερικής στην ανέγερση του πνευματικού φάρου του χωριού, του καινούριου Δημ. Σχολείου Δολού στη δεκαετία του '50. Και συνεχίζεται αδιάπτωτο το ενδιαφέρον τους με την ανέγερση του αναπαλαιωμένου νέου Αγ. Χριστοφόρου δίπλα στον παλαιό.

Στη δεκαετία του '80 δυο νέοι σύλλογοι

λάμπουν στο στερέωμα και συνδέονται αποφασιστικά με την τύχη του Δολού. Είναι ο Εκπολιτιστικός Ιωαννίνων και ο Γεωργοδασικός Δολού. Πολλά έργα δρομολογούνται και εκτελούνται με τη γενναία συνδρομή όλων των συγχωριανών. Πρώτο και καλύτερο η άντληση του νερού από τον Κουβαρά που δι-καίωσε τους πόθους τόσων Δολιωτών που τόσο οραματίζονταν εδώ και δεκαετίες.

Δεν μπορούμε να προπεράσουμε το χρόνο χωρίς να επισημάνουμε δυο σπουδαία έργα που διευκόλυναν τη ζωή των κατοίκων. Είναι η κατασκευή των δρόμων Αη Γιάννη - Δολού και Παλαιόμουρας για την εκτέλεση των οποίων κάτοικοι και φορείς βοήθησαν απλόχερα.

Ήδη έχει ξεκινήσει ένα άλλο σπουδαίο έργο: η επισκευή και επέκταση του καφενείου που βρίσκεται σε ικανοποιητικό σημείο αυτή τη στιγμή. Ήταν κάτι που τόσο το είχαμε όλοι ανάγκη και τόσο ασχίζετο το κέντρο του χωριού. Όμως ό,τι έχει γίνει μέχρι σήμερα και που ασφαλώς θα συνεχισθεί και στο μέλλον οφείλεται ασφαλώς στην αγάπη όλων σας.

Αξίζει λοιπόν να ενισχυθεί η προσπάθεια ιδίως τώρα που ερμάνεται μέρα με τη μέρα και η παρουσία μας είναι τόσο τονωτική.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΥΤΙΑ ΝΑ ΜΑΣ ΑΚΟΥΣΟΥΝ;

Στο υπ' αριθμό 46 φύλλον του Οκτωβρίου 1991 της έκκριτης τοπικής μας εφημερίδας «ΝΕΑ ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΟΛΩΝΙΟΥ» διάβασα μια σύντομη αναφορά του αρχαιολόγου κ. Ηλία Ανδρέου σχετικά με τις ανασκαφές και τα ευρήματα στους τύμβους στη θέση Γυλάβα της Κάτω Μερότης.

Αισθάνθηκα μεγάλη ικανοποίηση για την προσπάθεια που καταβλήθηκε και το περιληπτικό πόρισμα που αναγρά-

φεται. Θεωρώ το κείμενο —άν και σύντομο— συμπλήρωμα στο σχετικό άρθρο μου στα «Δολιώτικα» αριθ. 30 του Ιουνίου 1991 με το οποίο ζητούσα να ενδιαφερθούν οι αρμόδιοι φορείς για την επανάληψη των ανασκαφικών ερευνών σ' αυτόν τον χώρο. Για να είμαι ειλικρινής δεν είχα υπ' όψη μου ότι οι έρευνες συνεχίζονται εδώ και 12 χρόνια στην αναφερόμενη νεκρόπολη. Είχα ακούσει για τρεις ανασκαφικές περιόδους. Το γεγονός ότι

το Ίδρυμα Ψύχα ανέλαβε την δαπάνη της συνέχισης των ερευνών είναι προς επαινό του και τυγχάνει μεγάλης εκτίμησης και κοινής ευγνωμοσύνης. Η έρευνα θα πρέπει να είναι πληρέστερη, ενισχυμένη και συνεχής μέχρι την πλήρη

Του Ε. ΚΟΥΒΑΡΑ

περάτωση της. Ελπίζω ότι το αποτέλεσμα της έρευνας και μάλιστα του τοπικού κλιβάνου κεραμικών θα έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς και η χρονολόγηση και προέλευση των άλλων ευρημάτων. Οι Παγωνήσιοι διά των τοπικών εφημερίδων θα έχουν την ευκαιρία να ενημερωθούν. Η αρχαιολογία σήμερα έπαυσε να είναι η ενασχόληση των τυμβωρύχων και αρχαιοκαπήλων του παρελθόντος αιώνα.

Είναι μια σοβαρή επιστήμη με ευρείς ορίζοντες και πολύ ενδιαφέρον. Τα αποτελέσματα των ερευνητών τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής από το κοινό που ενδιαφέρεται για λεπτομέρειες για την καταγωγή, ιστορία, τρόπους και συνθήκες ζωής, συνήθειες και έθιμα, την καλλιτεχνική εξέλιξη και πολιτιστική ανάπτυξη των προγόνων τους ή των λαών που κατοικούσαν στον χώρο που αυτοί σήμερα καταλαμβάνουν.

Παράλληλα, με την ευκαιρία θέλω να υπομνημίσω στους υπευθύνους, το Υπουργείο Πολιτισμού και τα κέντρα μελετών της περιοχής ότι το Παγώνι έχει ανάγκη από ένα Λαογραφικό μουσείο. Είναι κρίμα μια τόσο πλούσια παράδοση όπως η Παγωνήσια με το πράγματι πλούσιο λαογραφικό υλικό που διαθέτει να αφεθεί να καταστραφεί.

Είχα την ευκαιρία να επισκεφθώ την ΑΠΟΘΗΚΗ του λαογραφικού υλικού που με πολύ κόπο και φροντίδα συγκέντρωσε ο ακάματος Βοστι-

μέρους μου. Και παρ' ότι γεννήθηκε και μεγάλωσα στο χωριό αυτό δεν τόξερα. Αυτός βλέποντας την απορία μου αμέσως μου εξήγησε:

Του ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

— «Άκουσε Μήτσιο, όταν ένα δέντρο φυτρώνει και μεγαλώνει, στη σκιά, όσο μεγαλώ-πρεπο και γερό κι αν έγινε στην κοπή του— γιατί κάποτε πρέπει να κόβονται τα δέντρα— έστω κι αν φαίνεται ξερό, πάντα θα καπνίζει!»

Έφυγα και στο δρόμο έκανα μια σκέψη: Άραγε νάναι έτσι και για μας τους ανθρώπους; Αν και εμείς γεννηθήκαμε υπό σκιά, και μας λείπει η συμπάθεια, η αγάπη, η τρυφερότητα, η συννύμφη και τέλος η ζεστασιά προς τους συνανθρώπους μας τι θα γίνουμε; Θα την αντικαταστήσουμε με την γκρίνια, την επιθετικότητα τη δυσπιστία; Θα καπνίζουμε συνέχεια σ' όλη μας τη ζωή;

Αν είμαστε και εμείς καθαρά και προσήλια ξύλα και όχι βέβαια από ΣΚΙΑ, και αν κάποιος περιμένουν από μας λίγη ζεστασιά, παρηγοριά, έστω και χέρι βοήθειας ας τη δώσουμε στους συνανθρώπους μας, στους φίλους μας και στους χωριανούς μας που τόσο την χρειάζονται.

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΣΕ ΣΤΗ ΣΚΙΑ

Είχαμε αγοράσει ξύλα για το τζάκι τώρα το χειμώνα. Ευχάριστη δουλειά, διότι σκεφτόμασταν τις χαρές που θα μας έδιναν τα ψημένα κάστανα στη Χόβολη, το σιγανό βράσιμο ενός χωριάτικου φαγητού, τις πυρωμάδες και τα παιδάκια και τα μπιφτέκια τις γιορτάσιμες μέρες και έξω να φυσάει ο βοριάς και να χιονίζει!

Ήρθε λοιπόν ο χειμώνας, ανάψαμε τη φωτιά στο τζάκι που θα μας χάριζε εκτός απ' όλα τ' άλλα και τη χαρούμενη ζεστασιά του, αλλά μόλις πήρε μπρος η φωτιά, γρήγορα ανόψαμε τα παράθυρα, γιατί μας μπουκώσε ο καπνός.

Κάθε φορά που ανάβαμε το τζάκι έτσι γινόταν με τον καπνό, και όμως τα ξύλα ήταν ωραία, καθαρά, στεγνά και πάντα τα παίρναμε απ' τον ίδιο τον προμηθευτή και φίλο μας.

Αφού αγανακτήσαμε όλοι, πήρα την απόφαση να του κάνω τα παράπονα μου και ν' αγοράσω άλλα.

— «Ξέρεις, τα ξύλα που μου έδωσες καπνίζουν φοβερά και ούτε φωτιά κάνουν και αμέσως μαυρίζουν και σβύνουν».

— «Ναι, βέβαια, δεν είσαι ο μόνος που παραπονιέσαι, κι όλοι σας έχετε δικιο. Τα ξύλα μου εφέτος ήταν από δέντρα που μεγάλωσαν στη σκιά».

Σιωπή και κατάπληξη από

νιώτης Γιάννης Τόμος και οι συγχωριανοί του σε ένα ημι-καταστραμμένο κτήριο στην Παγωνιάνη. Έμεινα κατάπληκτος από τον πλούτο των παραδοσιακών σκευών, εργαλείων, αντικειμένων και ενδυμασιών που βρίσκονται εκεί «ατάκτως ερριμμένα» εγκαταλελειμένα στην αφάνεια, την περιφρόνηση και την καταστροφή ενώ λίγα μέτρα μακριότερα ένας ευρύχωρος θαμνίσκος καλοκαισμένους χώρος, το παλιό τζαμί του χωριού να μένει έρημο. Θα ήταν ένας ιδανικός χώρος για την στέγαση, φιλοξενία και παρουσίαση του πολιτισμού αυτού υλικού.

Μια καλομελετημένη σχεδίαση, επισκευή και διαρρύθμιση του χώρου θα ανταποκριθεί πλήρως σ' αυτήν την ανάγκη.

Ένα παρόμοιο μικρό αλλά συμπαθητικό λαογραφικό εκθετήριο επισκέφθηκα στην Κόνιτσα. Το υλικό όμως της Παγωνιάνης είναι αρκετά ενδιαφέρον. Πολλοί θα είναι οι Παγωνήσιοι που ευχαρίστως θα προσφέρουν πολύτιμο παραδοσιακό υλικό, φωτογραφίες, χειρόγραφα, ενδυμασίες και στολίδια για μιά τέτοια έκθεση και συλλογή αν τους ζητηθεί και βεβαιωθούν ότι η προσφορά τους θα συντηρηθεί καταλλήλως.

Το πώς θα οργανωθεί ένας τέτοιος χώρος ευτυχώς υπάρχουν στη χώρα μας και την Ηπειρωτική πρωτεύουσα και ιδώτεως και σύλλογοι και ιδρύματα που θα προσφέρουν ευχαρίστως τις υπηρεσίες τους.

Ας μη χάσουμε αυτήν την ευκαιρία και προβολή του παραδοσιακού τοπικού μας υλικού πριν είναι αργά.

Εύχομαι όπως η πρόταση μελετηθεί και βρει ανταπόκριση από τους ειδικούς και τους δημόσιους φορείς για να αποκτήσει η επαρχία μας ένα καινούριο παράθυρο στον κόσμο και για τις γενιές του μέλλοντος μια πλούσια πνευματική, προγονική παράδοση.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ

Συνεχίζονται οι εργασίες επισκευής του καφενείου. Μέχρι τώρα επισκευάστηκε η στέγη, γυρίστηκε η πλάκα χτίστηκε το κουζίνακι, τοποθετήθηκαν νέα πρέκια στα παράθυρα και πόρτες, γκρεμίστηκαν τα παλιά σουφάκια καθώς και το ταβάνι και έγινε εξωτερικά αρμολόι σε όλες τις πλευρές.

Στη συνέχεια και εφόσον ο καιρός το επιτρέψει θα γίνουν τα σοφάκια, ηλεκτρολογικά, υδραυλικά, κουφώματα νταβάνι και πάντα ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες θα συνεχίζουμε τις εργασίες.

Η πρώτη φάση από τις εργασίες του Καφενείου μας με το νέο κουζίνακι του.

Στην τελευταία συγκέντρωση της επιτροπής, παρόντων και μελών του.

Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας, δόθηκαν προτεραιότητες στις εργασίες και ακούστηκαν και διάφορες σκέψεις και σχέδια πάνω στη λειτουργία του καφενείου όπως π.χ. το νέο κουζίνακι, που είναι αρκετά ευρύχωρο, μπορεί να λειτουργεί το χειμώνα και σαν αίθουσα καφενείου (μικρή και ζεστή) η δε κύρια αίθουσα αφού επενδυθεί με ξύλο να χρησιμοποιείται τον υπόλοιπο καιρό. Σχεδιάζουμε επίσης στην ανατολική πλευρά της αίθουσας να χτιστεί ένα τζάκι με μπάρμια δεξιά και αριστερά.

Αυτά και άλλα προγραμματίζουμε να φτιάξουμε εάν και εφόσον το οικονομικό μας επιτρέπει.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Στις 22 Δεκεμβρίου θα γίνουν στο χωριό συμπληρωματικές εκλογές για την ανάδειξη δυο μελών στο Κοινοτι-

Συνέχεια στη 2η σελ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1991

« Δ Ο Λ Ι Ω Τ Ι Κ Α »

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΔΟΛΙΩΤΙΣΣΑΣ

«Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ»

Ένα, βροχερό πρωινό του Οκτώβρη είμαστε τρία, τέσσερα άτομα, από τους εναπομείναντες χωριανούς, που περιμέναμε τον ταχυδρόμο.

Από τις σκάλες της εκκλησίας ανηφορούσε σκυφτά με το κοντό μπιστούλι και το κατσούλι στο κεφάλι της η Ευγένια.

Έφτασε λαχανιασμένη και με την χαρακτηριστική της φωνή ρώτησε: «Ηρθε ο ταχυδρόμος?».

Τότε εγώ πήρα την πρωτοβουλία και της απάντησα: «Όχι, δεν ήρθε ακόμη, αλλά γιατί βγήκες με τέτοια βροχή, αφού την σύνταξή σου την πήρες προχθές; Τι περιμένεις τώρα;»

Το πρόσωπο της πήρε μια χαμογελαστή έκφραση και κοιτώντας με κατάματα μου απάντησε:

«Αμ τι λες μάτια μου, περιμένω την εφημερίδα μας, τα «Δολιωτικά». Έμεινα να την κοιτώ κι αυτό ήταν μια αφορμή να αναφερθώ στην εφημερίδα μας.

Τα «Δολιωτικά»! Η εφημερίδα του χωριού μας, η δική μας εφημερίδα που λίγο-πολύ μας έχει κατακτήσει όλους μας.

Αλήθεια πόσο δεν ξαφνιαστήκαμε όλοι μας, όταν για πρώτη φορά τον Μάρτιο του 1984 κυκλοφόρησε δειλά-δειλά η πρώτη εφημερίδα με τέσσερις σελίδες των διαστάσεων 45 Χ 26 σε ένα ελαφρύ ωχροκίτρινο χαρτί;

Κανείς δεν περίμενε ότι θα έβρισκε τόση απήχηση στην καρδιά του κάθε Δολιωτή και με περηφάνια όλων μας έφτασε σήμερα στο 31ο φύλλο με 6 γεμάτες σελίδες, με το οριστικό της σχήμα και μέγεθος στην κάθε τρίμηνη έκδοσή της.

Τα «Δολιωτικά» αποτελούν από τότε τον συνδετικό κρίκο όλων των Δολιωτών και μέσω αυτών μαθαίνουμε τα γεγονότα τόσο των ντόπιων όσο και των ξενιτεμένων. Πολλά από τα προβλήματα του χωριού μας γίνονται γνωστά στους απανταχού Δολιώτες και το κάθε ένα παίρνει την δική του λύση. «Το διάβασα στην εφημερίδα», ακούς να λέγεται σε κάθε συζήτηση χωριανών «και από και έμαθα».

Η εφημερίδα μας καθόρθωσε ακόμη να ξυπνήσει μνήμες ατόμων, που οι συνθήκες της ζωής τους είχαν ξεκοπεί από το Δολό, να τους επαναφέρει έστω και νοερά στα περασμένα και ενεργούς στα ταρινά.

Τα «Δολιωτικά» δεν είναι μόνο η εφημερίδα των Δολιωτών. Πολλοί είναι οι φίλοι μας από τα γύρω χωριά, που επαινώντας την προσπάθειά μας, εκφράζουν και αυτοί μέσω της εφημερίδας τα κάθε είδους συναισθηματά τους, πλουτίζοντας συγχρόνως και την ύλη της εφημερίδας.

Όμως ο κάθε ένας από εμάς που λαβαίνουμε την εφημερίδα μας και αρχίζουμε να την διαβάζουμε άνετα-άνετα σκεφτήκαμε ποτέ με πόσο κόπο και θυσία εργάζονται ορισμένα άτομα για να απολαύ-

σουμε εμείς τα γραφόμενα; Για την έκδοση της εφημερίδας λοιπόν υπεύθυνη είναι η συντακτική επιτροπή στα Γιάννινα.

Οι Δολιώτες αυτοί τρέχουν, τηλεφωνούν, ξεκινούν ώρες από τις δουλειές τους, κοιτάζουν πολύ για να μαζέψουν την ύλη και την επεξεργάζονται μέχρι να φθάσει στο τυπογραφείο.

Όταν πάλι με το καλό εκτυπωθεί, αρχίζει άλλη φασαρία. Χρειάζονται χέρια να την διπλώσουν κατάλληλα, να γραφούν η επικολλήθούν οι διευθύνσεις των παραληπτών, χωρίς να ξεχαστεί κανένας, γιατί αλλιώς αν ένας Δολιώτης δεν πάρει την εφημερίδα του, έχουν να ακούσουν πολλά.

Την ώρα αυτή έχονται με μεγάλη λύπη στην σκέψη μου τα λόγια του αλησμόνητου Μήτσου Σακελλαρίου που είχε γράψει τότε στο 2ο φύλλο της εφημερίδας τα εξής:

«Μπαράβω σας! Το επιχείρημα είναι άθλος» και δεν είχε άδικο! Γιατί τι άλλο από άθλος μπορεί να θεωρηθεί αφού με την φροντίδα λίγων ατόμων εκδίδεται ανελλιπώς επί 7 χρόνια.

Είναι και αυτό ίσως μια ευχή που εν κατακλείδι είχε εκφράσει ο Μήτσος τότε χαρακτηριστικά: «Να εκδίδεται για πολλά χρόνια», έστω και αν γι' αυτόν ήταν τόσο λίγα. Δεν είναι όμως μόνο οι επώνυμοι που συμβάλλουν στην έκδοση της εφημερίδας.

Πίσω από αυτούς και πάρα πολλοί ανώνυμοι που με τον δικό τους τρόπο βοηθούν τα Δολιωτικά και με την πλατύτερη έννοια τον τόπο τους.

Θα αναφέρω ένα παράδειγμα που διαπίστωσα πρόσφατα. Πριν από αρκετό καιρό έγιναν εκλογές του νέου Δ.Σ. του Συλλόγου. Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνουν οι εκλογές είναι ένας χώρος στα Γιάννινα.

Ο χώρος αυτός, ένα τεράστιο επιπλωμένο γραφείο, έχει παραχωρηθεί από χρόνια όπως έμαθα εκεί από τον Δολιωτή γαμπρό κ. Ιωάννη Λάζο σύζυγο της Αλεξάνδρας Μπουτίνης. Μας υποδεχόταν στην είσοδο κατά την ημέρα εκείνη προσφέροντας και φρέσκο γλυκό όση ώρα ο Μήτσος Πότσης προσπαθούσε να τοποθετήσει την κάλπη που είχε κουβαλήσει για να ψηφίσουμε νόμιμα.

Στο χώρο αυτό επίσης γίνονται οι κάθε είδους συγκεντρώσεις για θέματα του Συλλόγου και της εφημερίδας κ.λπ.

Ας συμβάλουμε λοιπόν ο κάθε Δολιώτης χωριστά και όλοι μαζί ενωμένοι με όση δύναμη και αγάπη διαθέτουμε για την έκδοση της εφημερίδας μας και ας ευχηθούμε να είναι πάντα αυτή ο άγγελος των καλών μηνυμάτων που θα μας γεμίζουν καλωσύνη, ευτυχία και χαρά σαν τη χαρά που θα έφερνε και στην Ευγενία περιμένοντας την Δολιωτίσσα.

Δολιωτίσσα

«ΤΑ ΡΑΚΟΚΑΖΑΝΑ»

Κάθε τέτοια εποχή (από 20 Οκτωβρίου μέχρι τέλος Νοεμβρίου) στήνονται σ' όλα τα χωριά του Πωγωνίου τα ρακοκάζανα, για να βγάλουν το γνωστό και αγαπητό σ' όλους μας ρακί.

Τα καζάνια, όπως συνηθίζουν να τα λένε στα χωριά μας, ήταν και είναι κάτι το ξεχω-

ΤΟΥ ΔΗΜ. ΒΑΡΔΗ

ριστό και ζωντανό και τα περιμένουμε όλοι μας με χαρά και λαχτάρα, όπως περιμένουμε το πανηγύρι του χωριού μας.

Σήμερα που τα χωριά μας ερήμωσαν τα περισσότερα, λιγότερα κατά πολύ και τα καζάνια μια και τ' αμπελία μας καταστράφηκαν. Εξ' άλλου τώρα υπάρχουν πολλές ευκολίες, φτιάχτηκαν νέα συστήματα πιο εύχρηστα και πιο γρήγορα και τα καζάνια τελειώνουν γρηγορότερα κι έτσι δεν αναγκάζομαστε να ξενυχτάμε για να βγάλουμε τα τσίπουρα.

Τα παλιά εκείνα χρόνια τα χωριά μας έσφαζαν από κόσμο. Κάθε οικογένεια είχε το αμπελί της και τις κληματαριές της. Αμέτρητα τα καζάνια του χωριού. Σε κάθε μαχαλά στην νότια ρακοκάζανα.

Ο ιδιοκτήτης του Ρακοκάζανου κανόνιζε σειρά πικος θα βγάλει, έβγαζε την απαραίτητη άδεια και ειδοποιούσε το όργανο της τάξης να έρθει να ξεσφραγίσει το καζάνι για ν' αρχίσουν.

Τα καζάνια δούλευαν μέρα-νύχτα επ' αρκετό καιρό.

Κάθε καζάνι διαρκούσε 4 ώρες. Χρειάζονταν μεγάλη μαεστρία για να βγει καλό ρακί. Σιγανή και σταθερή φωτιά. (Σήμερα αντί για την πατροπαράδοτη φωτιά χρησιμοποιούν οι περισσότεροι φλόγιστρα αερίου).

Ο χωροφύλακας, όσο διαρκούσαν τα καζάνια, έμενε στο χωριό, για να τα ξανασφραγίσει μόλις τελειώσουν και καμιά φορά ζόριζε τους χωριανούς να τελειώσουν βλέποντας πως τελείωνε η άδεια.

Κάθε νοικοκυρά που έβγαζε καζάνια έφερνε πολλές λιχουδιές: συκοματίδες, καρδιά,

κυνώνια, μήλα (που τα έψηναν στη θράκα), ρόδια, σουμπέκια κ.α.

Επίσης έφτιαχνε τη νόστιμη και λαχταριστή χωριατόπιτα (κρεατόπιτα ή τυρόπιτα με μπόλικο βούτυρο και φρέσκα αυγά, αν όμως τύχαινε Σαρακοστή νηστήσιμη λαχανόπιτα και τηγανίτες), και άφθονο κρασί.

Στα καζάνια έπαιρναν μέρος όλοι, μικροί και μεγάλοι. Άλλοι κουβαλούσαν νερό που ήταν το πιο απαραίτητο, άλλοι ξύλα, άλλοι πετούσαν τα άχρηστα τσίπουρα κ.λπ.

Οι άνθρωποι όλοι ενώνονταν. Βοηθάναν ο ένας τον άλλο, αστεϊούνταν, γελοούνταν, τα έσπασαν και επηρεάζονταν από το γλυκό κρασί ξεχνούσαν τα βάσανα, τις πίκρες και κόπους της ζωής, τραγουδούσαν και γλεντούσαν εφραμίζοντας το γραφέν από τον προφητάνακτα Δανιήλ:

«Και οίνος ευφραίνει καρδίαν ανθρώπου»

ΔΩΡΕΕΣ

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΟΛΟΥ

- * ΣΤΟΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΧ. 20.000 στη μνήμη των γονέων του.
- * ΒΑΣΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΕΧ. 10.000 στη μνήμη των γονέων του.
- * ΜΟΥΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΔΕΧ. 27.000 υπέρ απόρων οικογενειών.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ

Συνεχίζοντας τις προσφορές υπέρ του καφε-νείου η επιτροπή έλαβε τα παρακάτω ποσά:

1. Μούστος Χριστόφορος 50.000 δρχ.
2. Λάζος Ιωάννης 50.000 δρχ.
3. Ζιάγκος Σπύρος 30.000 δρχ.
4. Αδελφότητα Αμερικής 1.000 δολάρια.

Θερμά συγχαρητήρια

Στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Αμερικής ο Σύλλογός μας εύχεται θερμά συγχαρητήρια για την εκλογή του και επιτυχία στο έργο του.

Ιστορίες του Χωριού

Άτομα με ειδικές ανάγκες

Η ιστορία δεν έχει καμιά σχέση με τη συμπαθή τάξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες της εποχής μας που δημιούργησε η καταναλωτική κοινωνία.

Εμείς μιλούμε για την εποχή της οικιακής οικονομίας της οποίας οι άνθρωποι αντιμετώπιζαν τις ανάγκες της ζωής με τη στέρεση, την πονηριά και το χιούμορ προσόντα που μας διακρίνουν σαν λαό στις δύσκολες στιγμές.

Ο πιστικός, ο ταξιδευτής και ο καντηλιανόφτης, οι περισσότεροι αδικημένοι από τους κατοίκους του χωριού δεν είχαν ν' αντιμετωπίσουν μόνο τις κακές συνθήκες του χειμώνα αλλά και την ταλαιπωρία των ανθρώπων.

Ας τους γνωρίσουμε από κοντά.

— Εγώ, που, λέτε, απ' όντας έρθα στο χωριό μπιστικός, έβροκα τα πρόβατα χειμώνα-καλοκαίρι με 50 λεπτά το κεφάλι κι έπαιρνα και μια οκά ψωμί για έξη μήνες. Και καλά το καλοκαίρι. Αμ' το χειμώνα; Για να καταλάβεις, όπως λένε τα παιδιά στα κάλαντα.

Στο μέγα το χωράφι και στο μικρό τ' αμπελί, εκεί όταν βρέχει βρέχομαι κι' όταν χιονίζει' εκεί' μαι.

Ε! Το ίδιο κι' εγώ. Τουρτουρίζω από το κρύο. Και καλά που δεν παρανόησα, όπως λένε κι' οι γραμματισμένοι, και βάνω στο σκαούλι κάθε πρωί, με το ψωμί κι' ένα παγούρι τσίπουρο κι' ένα νερό. Αμ' που κάνω και λάθος όταν διψάω και πίνω το τσίπουρο αντί για νερό; Και τώρα τόμαθα και δεν κάνω δίχως τσίπουρο; Άρσε τα τσαρούχια που δε φτουράν ούτε ένα μήνα.

Το καλοκαίρι έχω άλλα βάσανα. Όλα τα χωράφια σπαμένα και λίγο και να σου ξεφύγει το κοπάδι βρίσκεις το διόλο σου από τους χωριανούς; Άστα να πάνε. Θέλω να πω: το ρουφάς σα νερό το αφιλότιμο ή όχι;

— Τον ταξιδευτή τον γνώρισα στο καφενείο. Μια από τις πολλές φορές που συναντηθήκαμε τον κέρασα ένα τσίπουρο.

Αυτός ο άνθρωπος, ευγενικός και καλός σε όλα του, είχε όμως ένα ελάττωμα στα μάτια του κι' αυτό τον ανάγκασε να γυρίσει και να εγκατασταθεί μόνιμα στο χωριό χωρίς σύνταξη. Αφού γνώρι-

στήκαμε, φώναζε τον καφετζή, έφερε το ποτήρι άδικο κι' εκείνος το πήρε, τόβαλε κοντά σ' αυτούς κι' ο καφετζής σήκωσε το μπουκάλι ψηλά για ν' ακούγεται το τσίπουρο κλικ, κλικ, κλικ, όπως έπεφτε μέσα. Όταν γέμισε, γύρισε σε μένα και μου είπε:

— Κατάλαβες τώρα τι έγινε;

— Όχι, είπα.

— Αμ' πού να καταλάβεις καφάρ... για να καταλάβεις τέτοια πρέπει νάσαι μερακλής. Κοίταξε τώρα, ξαναέπαι κι' έφερε το γεμάτο ποτήρι στο φως. Τόστρηψε δεξιά, αριστερά το ξανακοίταξε και είπε:

— Το βλέπεις πως σκαντζιλιά θρίζει λάγαρο-λάγαρο; Ε! Τώρα θα το μυρίσω. Κι' έκλεισε τα μάτια του ηδονικά, έφερε το γιομάτο ακόμα ποτήρι στη μύτη του, ρούφηξε τα ρουθούνια του και να που η σπιράδα του τσίπουρου του άνοιξε τα μάτια.

— Τώρα, ιδες τι θα κάνω. Βοκάε 3 σταγόνες στα δύο του δάχτυλα και τσίτρησε. Αυτό το κά-νω μου λέει, για να ιδώ αν είναι άγριο ή μαλακό.

— Κατάλαβες;

— Ναι, είπα.

Αμ' δε... είπα, κι' έφερε το πο-

Του Α. Κουτσουμπιά

Το Α. Κουτσουμπιά

τήρι στα χείλη, το γύρισε στο στόμα και το κατάπιε.

— Ε! τώρα άμα θέλεις να μάθεις το μυστικό κέρνα μια καντήλα ακόμα. Αλλά εγώ θα στο πω τώρα. Εγώ μ' αυτά που κάνω ικανοποιώ όλες μου τις αισθήσεις. Το ακούω, το βλέπω, το μυρίζω, το χαϊδεύω και νιώθω τη νοστιμιά του. Κατάλαβες τώρα;

— Ε! τώρα κάτι κατάλαβα, εί-

πα. Ο προνοητικός καντηλιανόφτης ή χορτάρι έκοβε ή τσαρούχια μπάλων ή νεκρό έθαβε, η συμφώνια που έκανε ήταν πρώτα μισή οκά τσίπουρο και μετά δυο οκάδες αλεύρι. Και το τσίπουρο τόκρυβε στο κατσί για λόγους ασφαλείας, αλλά το αλεύρι τόδινε στη γυναίκα του.

Αυτοί οι τρεις λοιπόν, από κοινού συμφέροντος ορμώμενοι συμφώνησαν και συναπεφάσισαν τα ακόλουθα:

Ο μεν πρώτος, ο μπιστικός, έφερε μια σκατωριά αγνόστου προελεύσεως μεν αλλά αρκετά μεγάλη για να γεμίσει η σούβλα που φκάνουν κοκορέτσι.

Ο δεύτερος ανέλαβε να αρμολογήσει τα κομμάτια στη σούβλα και να το ψήσει.

Και ο τρίτος να οικονομίσει μισή οκά τσίπουρο. Καλά όλα αυτά, αλλά το τσίπουρο; πού θα βρεθεί;

— Να πούμε του καφετζή, είπε ο ένας.

Και πήγαν και οι τρεις στον καφετζή... αλλά αυτούς τους είχε γραμματισμένους στο μαυροπίνακα.

— Πολύ ευχαρίστως παιδιά να σας δώσω και μια οκά, αλλά τώρα δεν έχω ούτε για το μαγαζί, και τους έδειξε ένα μπουκάλι άδικο.

— Τώρα τι θα κάνουμε; Είπαν όλοι μαζί.

— Να σας πω εγώ. Είπα ο ταξιδευτής. Εσύ καντηλιανόφτη θα κάνεις τον άρρωστο. Θα ξαπλώσεις μπροστά στο καφενείο. Και συ είπα στο μπιστικό θα πάρεις τη μισοκάρα και θα πας στη θειάκο, στο απέναντι σπίτι και θα την παρακαλέσεις να στο γιομίσει τσίπουρο να τρήςωμε τον άρρωστο.

Όπου να πουν το και ο καντηλιανόφτης ξάπλωσε μπροστά στο καφενείο και πότε μάζεψε τα γόνατα στο στομάχι, πότε τα τέ-ντωνε, γούρλωνε τα μάτια, έτριζε τα δόντια, σπριμογύριζε το κορμί δεξιά, αριστερά και βογγούσε.

Κάμποσοι χωριανοί που τον είδαν έτσι μαζεψήσαν γύρω του απορώνας για την ξαφνική αρρώστια του.

Σε λίγο να κι ο μπιστικός με την μισοκάρα γεμάτη τσίπουρο.

— Σταθείτε είπα, θα τον γι-ατρέψω εγώ. Κι' έβαλε στα ρουθούνια του το στόμιο της μπουκιάς και ρωτούσαν ο ένας τον άλλο χωρίς να μπορούν να δώσουν κάποια εξήγηση. Και το μυστήριο ελθόν όταν ακούστηκε από το αμπελό:

Πέρδικα ψημένη, Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Οι θαμώνες του καφενείου έμειναν άναυδοι για την ξαφνική αναχώρηση της παρέας και ρωτούσαν ο ένας τον άλλο χωρίς να μπορούν να δώσουν κάποια εξήγηση. Και το μυστήριο ελθόν όταν ακούστηκε από το αμπελό:

Πέρδικα ψημένη, Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

Πέρδικα ψημένη και γλυκό κρασί και ψηλό κρεβάτι και ψηλό κρεβάτι για τον Τσελεπή...

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΓΑΜΟΙ

* Στις 3 Νοεμβρίου στην Αθήνα, στην παλιά και γραφική εκκλησία στο Φιλοπάτιο, έγιναν οι γάμοι της χωριανής μας Αγνής Φωτοπούλου με τον κ. Ιωάννη Δερμιτζάκη. Πολύ ώρα πριν αρχίσει το μυστήριο, οι γονείς υποδέχονταν χαρούμενοι όλους τους προσκεκλημένους, που ήταν πάρα πολλοί κι απ' τα δυο μέρη. Στις 7½ η ώρα φάνηκαν οι νεόνυμφοι, όλο νιάτα κι ομορφιά, χειροκροτούμενοι από τον κόσμο. Μετά το τέλος του μυστηρίου, ευτυχισμένοι οι νεόνυμφοι κι οι γονείς του δεχτηκαν τα συγχαρητήρια για πολύ ώρα απ' όλο τον κόσμο—Όλοι χάρηκαν το ταιριασμένο ζευγάρι—Την όμορφη νύφη απ' το Δολό και το λεβέντη απ' την Κρήτη. Στη συνέχεια προσεφέρθηκε δείπνο στο ωραίο κέντρο «Βράχος» στην Πλάκα. Όλοι οι καλεσμένοι ένοιωσαν ωραία από την περιποίηση και την μουσική του κέντρου που έπαιξε κρητικά και Ηπειρωτικά τραγούδια. Χόρεψαν συγκροτήματα και το κέφι άναψε όταν ανέβηκε στην πίστα το ζευγάρι μαζί με συγγενείς και φίλους. Κι η ωραία βραδιά τελείωσε ευχάριστα και όλοι ευχήθηκαν στο ταιριαστό ζευγάρι να έχουν ζωή χαροάμενη κι ευτυχισμένη. Η γέφυρα που ένωσε το βορειότερο μέρος της Ελλάδας με το νοτιότερο να είναι γερή και σταθερή σ' όλη τη ζωή τους.

Γ.Ν.

* Την Κυριακή 28 Ιουλίου με τις ευχές των γονιών και τις ευλογίες της εκκλησίας έγιναν οι γάμοι του Σταύρου Μπέττιου και της Χίλιας Μπέττιου. Η Χίλια Μπέττιου είναι Δολιώτισσα Πωγωνίου και της εκδότης Ελένης Κρίστ, κόρης του Γεωργίου Κρίστ από το νησί της Θάσος, στον Ναό της «Μεταμόρφωσης» της Νέας Υόρκης, όπου εκτός των άλλων συγγενών και φίλων την τελετή ελάμπεσαν και η παρουσία του Αρχιεπισκόπου μας κ. Ιωακίμου. Μετά την στέψη οι νεόνυμφοι και οι συγγενισμένοι γονείς δέχτηκαν τις ευχές στο ξενοδοχείο Ράβ Χίχτον με τα πλούσια εδέσματα και ποτά και μετά τις απονεματικές ώρες διεδόθη αρχοντικό δείπνο στην πολυτελέστατη αθήνα του Χίλτον. Μια υπέροχη ορχήστρα κράτησε αδιάκοπο τον τόνο της χαράς και της ευθυμίας σε μοντέρνους και Ελληνικούς χορούς. Στη συνέχεια έφεραν ειδικά, ένα ολιγομερές Ηπειρωτικό μουσικό συγκρότημα με κλαρίνο, βιολί και ντέφι, που ξεστόμωσε όλων τις καρδιές και τα κορμιά, για να κρατηθεί το γαμήλιο γλέντι μέχρι πολύ αργά. Η εφημερίδα μας εύχεται στους ευτυχείς γονείς Ηλία και Τζούλια Μπέττιου να τους ζήσουν τα παιδιά. Στους δε νεόνυμφους κάθε ευτυχία, και βίον ανθόσπαρτον.

* Στην Αθήνα στις 3 Νοεμβρίου έγινε ο γάμος της Αγνής Φωτοπούλου με τον Ιωάννη Δερμιτζάκη. Η εφημερίδα μας εύχεται στα νύμφα και στις οικογένειές τους να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΡΙΞΑΝΕ

ΛΑΔΙ

ΣΤΟ

ΔΥΧΝΑΡΙ

- * Μάρια Φωτοπούλου εις μνήμη της μητέρας της Χρυσούλας Πότση ΔΕΧ. 5.000
- * Στόλης Ιωάννης 2.000
- * Χριστόφ. Ζαμπέλας 1.000
- * Χαΐλης Χρήστος 2.000
- * Βάσσης Δημήτριος 2.500
- * Κουτσουμπιά Ντίνα 2.500
- * Χαρπάλης Πέτρος 10.000
- * Παπαδημητρίου Δ. Γεωργίου 3.000
- * Χαρπάλης Πέτρος 10.000
- * Χαΐλης Ιωάννης 2.000
- * Κυριαζής Στέφανος 5.000